

د افغانستان او تاجکستان گډ پرمختيايي پروگرام (ليټاکا)

ليټاکا د افغانستان او تاجکستان حکومتونو گډه پرمختيايي او اقتصادي پروژه ده چې د ملگرو ملتونو د پرمختيايي پروگرام (UNDP)، افغانستان حکومت او د تاجکستان له لوري له لوري د دريو کلونو لپاره يانې له ۲۰۱۸ م کاله تر ۲۰۲۰ م کاله پورې په گډه د دواړو هېوادونو په سرحدې سيمو کې پلي کېږي. ياده پروژه د جاپان د نړيوالې همکارۍ دفتر (JICA) او د ملگرو ملتونو پرمختيايي پروگرام له خوا تمويلېږي، چې ټول لگښت يې ۱۰،۷ ميليونه ډالرو ته رسېږي.

ليټاکا پروگرام د افغانستان په شپږو ولسواليو (د بدخشان په شهر بزرگ، د تخار ولايت په چاه اب، پنگي قلعه، او دشت قلعه، د کندز ولايت په امام صاحب او د بلخ ولايت په خلم ولسواليو کې) همدا راز د تاجکستان د ختلان ولايت په (شارتز، قباديان، جيجون، دوستي، پنج، شمس الدين شاهين، همداني او فرخار سيمو کې چې د افغانستان له ۶ ولسواليو سره پر پوله پرتې دي دا پروژه پلي کېږي)

په دغو سيمو کې د پولې دواړو غاړو ته ۱۸۲۳۸۲۸ تنه وگړي ژوند کوي به يادونه وکړو، چې ددې پروژې لومړي پړاو له ۲۰۱۴ م کاله تر ۲۰۱۷ م کاله تر سره شوي و.

د ليټاکا پروگرام د سيميز حکومت، مدني ټولني او د خصوصي سکتور استازو ته فرصت برابروي چې په سيمه کې د ټولنيزې اقتصادي پرمختيا پايښت رامنځ ته کړي او د پولې دواړو غاړو ته د خلکو د اقتصاد د پياوړتيا لامل وگرځي.

دې پروژې په سيمه کې د امنيت له بڼه کولو سره مرسته کړي، عادلانه او دوامدارې اقتصادي ودې ته يې لاره پرانستي، د حکومتولۍ د بڼه کولو لامل شوي، کليوالي زير بناوو او خدمتونو ته يې لاسرسې اسان کړي او د پولې دواړو غاړو ته يې سوداگري بڼه کړې ده.

په دې ترڅ کې د افغانستان د ۴ ولايتونو په ۶ ولسواليو کې ۲۰ زيربنايي پروژې پلي شوي شوي دي چې په ترڅ کې يې د اوبه خور کانالونه، استنادي ديوالونه د گادو پلونه او نور جوړ شوي يا جوړېږي ۱۴۰۰۰ کسان نېغ په نېغه او ۱۷۰۰۰ وگړي په نا مستقيم ډول له دې پروژو گټه اخلي او لگښت يې څه باندې ۹۱۳ ميليونه افغانۍ دي.

همدا راز په دې ترڅ کې يو شمير اقتصادي پروژې هم پلي شوي چې د بيلگې په ډول د شاتو د مچيو پالنه، لاسي کارونه، تگر اوبدنه، مالداري او غالی اوبدنه يادولې شو. ددې پروژو لگښت څه باندې يو ميلون او ۴۰۱ زره افغانۍ دي.

سلگونه خلک نېغ په نېغه او زرگونه نور په نا مستقيم ډول له دې پروژو گټه پورته کوي.

ددې پروژې په ترڅ کې د توکيو د خرڅلاو مرکزونه، د کڅوړه کولو (دسته بندي) کارخايونه او روزنيز مرکزونه جوړ کړل شوي. د کرنې په برخه کې کروندگرو ته نوي کرنيز وسايل او اصلاح شوي تخمونه ورکړل شوي.

دا چې ددې ولسواليو اب و هوا کونړ ته ورته بلل شوي ده نو د لومړي ځل لپاره د کونړ اسمارۍ اوزې ور ليريدول شوي او پر کونډو وپېشل شوي دي، دا اوزې کال کې دوه ځل بچي راوړي چې شمير يې هم ډير وي.

همدا راز د زنجيري اقتصاد د پياوړتيا لپاره کار شوي دي د بيلگې په ډول سرک نه و چې خلک خپل توکي بازار ته ورسوي هغوي ته سرکونه او پلونه جوړ شوي د توکيو کڅوړه کولو ته يې لاره هواره شوي او ورته نورې چارې تر سره شوي دي.

دا پروژه په ټوله کې د افغانستان د کليو بيا رغونې او پراختيا وزارت او په تاجکستان کې د هغه هيواد د اړوند وزارت له خوا پلي کېږي.

بايد يادونه وکړو، چې ورته پروگرام په ۱۹۷۹ م کال کې د جاپان په يوتا کې پيل شوي و چې په څه ناڅه بدلون سره په افغانستان کې يوه پروژه (زما کلي زما وياړ) د ليټاکا پروگرام تر چتر لاندې پيل شوه.